

ΚΟΙΤΆΖΩ

ΚΟΙΤΆΖΩ κ. **ΚΟΙΤΩ** κ. **ΚΟΙΤΆΩ**, ρ. [<αρχ. κοιτάζω <κοίτη], κοιτάζω. **1.** ενδιαφέρομαι, φροντίζω, προσπαθώ, επιδιώκω: «κοίτα να βάλεις το γιο μου σε καμιά δουλειά». (Λαϊκό τραγούδι: *άσ' το φέρσιμο που είχες το διπρόσωπο, **κοίτα** τώρα να με βγάλεις ασπροπρόσωπο*). **2.** ενδιαφέρομαι, προσέχω: «κοιτάζει μόνο τη δουλειά του». (Τραγούδι: *στη ζωή μας μια γυναίκα δε μας φτάνει καπετάνιε τη ζωή για να χαρείς, ρίξε άγκυρα στο πρώτο το λιμάνι και καινούρια αγάπη **κοίταξε** να βρεις*). **3.** έχω υπό την προσοχή μου, νοιάζομαι, περιποιούμαι, φροντίζω: «έχω να κοιτάξω άρρωστη γυναίκα και δυο μικρά παιδιά || δεν μπορώ να ξευχτάω, γιατί κοιτάζω τη μάνα μου». (Λαϊκό τραγούδι: *θέλω να πεθάνω, θέλω να πεθάνω, θέλω να πεθάνω για να μην πονώ, μα ποιος θα **κοιτάξει** το φτωχόσπιτό μου, όταν θ' απομείνει έρμο κι ορφανό*). **4.** αποβλέπω: «μ' αυτό το δώρο που σου 'κανε, να δεις που κοιτάζει να του αναθέσεις τη δουλειά». **5.** εξετάζω άρρωστο: «τον κοίταξε ο γιατρός και τον βρήκε εντάξει». **6.** προσέχω: «κοιτάζει να μιλάει πάντα προσγειωμένα || κοίταξε μην πεις πάλι καμιά κοτσάνα!». (Λαϊκό τραγούδι: *μην παραπονιέσαι πως δεν σε **κοιτάζει** κι ότι τώρα πλέον σε παραμελεί, ξέρεις πως στα χείλη ψάρι του 'χεις ψήσει, έχει δίκιο το παιδί*). (Ακολουθούν 61 φρ.)·

- για κοίτα! ή για κοίταξε! απειλητική έκφραση σε κάποιον, που μας συμπεριφέρεται ενοχλητικά ή άπρεπα, να διορθώσει τη συμπεριφορά του, γιατί δε θα του βγει σε καλό: «για κοίταξε, πάψε να μ' ενοχλείς, γιατί θα φας ξύλο!»·

- δε θα κοιτάζω με δεμένα (τα) χέρια ή δε θα κοιτάζω με (τα) χέρια δεμένα, βλ. λ. [χέρι](#)·

- δε θα κοιτάζω με σταυρωμένα (τα) χέρια ή δε θα κοιτάζω με (τα) χέρια σταυρωμένα, βλ. λ. [χέρι](#)·

- δεν κοιτάς τα χάλια σου! ή δεν κοιτάς το χάλι σου! βλ. λ. [χάλι](#)·

- δεν κοιτάς την τύφλα σου! βλ. λ. [τύφλα](#)·

- δεν πα(ς) να σε κοιτάξει κανένας (κάνας) γιατρός! βλ. λ. [γιατρός](#)·

- είναι μέσα και κοιτάζει απέξω (απόξω), βλ. λ. [μέσα](#)·

- η κότα όταν πίνει νερό, κοιτάζει και το Θεό, βλ. λ. [κότα](#)·

- η κότα όταν πίνει νερό, κοιτάζει και τον ουρανό, βλ. λ. [κότα](#)·

- η μύτη του κοιτά το ταβάνι, βλ. λ. [μύτη](#)·

- κάποιου του χάριζαν γάιδαρο και τον κοιτούσε στα δόντια (να δει πόσο χρονών είναι), βλ. λ. γάιδαρος·

- κοίτα εκεί! βλ. λ. [εκεί](#)·

- κοίτα δουλειά σου! ή κοίτα τη δουλειά σου! βλ. λ. [δουλειά](#)·

- κοίτα καλά, βλ. λ. [καλός](#)·

- κοίτα με να σε κοιτώ να περνούμε τον καιρό, βλ. λ. [καιρός](#)·

- κοίτα με στα μάτια ή κοίταξέ με στα μάτια, βλ. λ. [μάτι](#)·

- κοίτα να..., έκφραση με την οποία θέλουμε να επιστήσουμε την προσοχή κάποιου σε κάτι: «κοίτα να πληρώσεις το χαρτόσημο στην εφορία, γιατί μετά έχει και πρόστιμο || κοίτα να 'ρθεις νωρίς το βράδυ στο σπίτι, γιατί θα 'χουμε επισκέψεις»·

- κοίτα να δεις ή κοίταξε να δεις, α. πρόσεξε καλά. (Λαϊκό τραγούδι: *για πρόσεξέ με, βλάμισσα, κοίτα με και στη*

μούρη, **κοίτα να δεις** αν φαίνομαι, αν μοιάζω για καψούρι). **β.** παρακλητική έκφραση σε κάποιον για κάποια εξυπηρέτηση: «κοίταξε να δεις, σε παρακαλώ, μια και πας στο περίπτερο παίρνεις και για μένα ένα πακέτο τσιγάρα;». (Λαϊκό τραγούδι: **κοίταξε να δεις** πιο νωρίς ξεκίνα κι αν το θυμηθείς, πότισε τη γλάστρα και την καρδερίνα).

- **κοίτα ποιος μιλάει!** ή **κοίταξε ποιος μιλάει!** ζωηρή απορία ή ξάφνιασμα για κάποιον που, ενώ είναι άσχετος με μια υπόθεση, προσπαθεί να επιβάλει τη γνώμη του ή να κατευθύνει τις γνώμες των άλλων, ή, ενώ είναι υπόλογος για κάποια πράξη του, κατηγορεί άλλους που έχουν υποπέσει στο ίδιο σφάλμα ή που, ενώ έχει πάθει μια ζημιά, ειρωνεύεται άλλους που έχουν πάθει την ίδια ζημιά. Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το **για**. Συνήθως συνοδεύεται από χειρονομία με την οποία ο ομιλητής δείχνει υποτιμητικά με το χέρι του και πιο σπάνια με ένα νεύμα του κεφαλιού του το άτομο στο οποίο απευθύνεται.

- **κοίτα που στο τέλος θα βγούμε συγγενείς**, βλ. λ. [συγγενής](#).

- **κοίτα πράματα!** βλ. λ. [πρά\(γ\)μα](#).

- **κοίτα τη μάπα σου στον καθρέφτη**, βλ. λ. [καθρέφτης](#).

- **κοίτα το πρόσωπό σου στον καθρέφτη**, βλ. λ. [καθρέφτης](#).

- **κοιτάζει με γυάλινα μάτια**, βλ. λ. [μάτι](#).

- **κοιτάζει σαν ξερολούκουμο** (κάποιον, κάποια), βλ. λ. [ξερολούκουμο](#).

- **κοιτάζει τη βολή του** ή **κοιτάζει μόνο τη βολή του** ή **κοιτάζει όλο τη βολή του**, βλ. λ. [βολή](#)¹.

- **κοιτάζει την ευκολία του** ή **κοιτάζει μόνο την ευκολία του** ή **κοιτάζει όλο την ευκολία του**, βλ. λ. [ευκολία](#).

- **κοιτάζει την τσέπη του** ή **κοιτάζει μόνο την τσέπη του** ή **κοιτάζει όλο την τσέπη του**, βλ. λ. [τσέπη](#).

- **κοιτάζει τον κώλο του** ή **κοιτάζει μόνο τον κώλο του** ή **κοιτάζει όλο τον κώλο του**, βλ. λ. [κώλος](#).

- **κοιτάζω αφ' υψηλού** (κάποιον ή κάτι), βλ. λ. [υψηλός](#).

- **κοιτάζω κατάματα** (κάτι), βλ. λ. [κατάματα](#).

- **κοιτάζω μ' ανοιχτό στόμα** ή **κοιτάζω μ' ανοιχτό το στόμα** ή **κοιτάζω μ' ανοιχτό το στόμα μου** ή **κοιτάζω με το στόμα ανοιχτό** ή **κοιτάζω με το στόμα μου ανοιχτό**, βλ. λ. [στόμα](#).

- **κοιτάζω με νόημα** (κάποιον), βλ. λ. [νόημα](#).

- **κοιτάζω με (τα) χέρια δεμένα** ή **κοιτάζω με δεμένα (τα) χέρια**, βλ. λ. [χέρι](#).

- **κοιτάζω με (τα) χέρια σταυρωμένα** ή **κοιτάζω με σταυρωμένα (τα) χέρια**, βλ. λ. [χέρι](#).

- **κοιτάζω με την άκρη του ματιού μου**, βλ. λ. [μάτι](#).

- **κοιτάζω μπροστά**, βλ. λ. [μπροστά](#).

- **κοιτάζω πίσω**, βλ. λ. [πίσω](#).

- **κοιτάζω σαν χαζός**, βλ. λ. [χαζός](#).

- **κοιτάζω τη δουλειά μου**, βλ. λ. [δουλειά](#).

- κοιτάζω την κοιλιά μου, βλ. λ. [κοιλιά](#).
- κοιτάζω την πάρτη μου, βλ. λ. [πάρτη](#).
- κοιτάζω το συμφέρον μου, βλ. λ. [συμφέρον](#).
- κοιτάζω τον κώλο μου, βλ. λ. [κώλος](#).
- κοίταξε καλά! βλ. λ. [καλός](#).
- κοίταξέ με μ' ένα μάτι, να σε δω με δυο, βλ. λ. [μάτι](#).
- μην κοιτάς τη στραβή μου μύτη, κοίτα την ίσια μου τύχη ή μην κοιτάς τα στραβά μου πόδια, κοίτα την ίσια μου τύχη, βλ. λ. [τύχη](#).
- να κοιτάς τη δουλειά σου! βλ. λ. [δουλειά](#).
- να κοιτάς την καμπούρα σου! βλ. λ. [καμπούρα](#).
- όλοι κοιτάζουν τον καβγά, κι η γριά το μέλι, βλ. λ. [γριά](#).
- όποιος κοιτάζει τη δουλειά του, καλοζεί τη φαμελιά του, βλ. λ. [δουλειά](#).
- όποιος ψηλά κοιτά, γρήγορα χαμηλώνει, βλ. λ. [ψηλός](#).
- όταν γαμείς, λεν το φτωχό, να κοιτάς και το Θεό, βλ. λ. [φτωχός](#).
- όταν μιλάει, σε κοιτάζει στα μάτια, βλ. λ. [μάτι](#).
- τη γαμάς κι αυτή κοιτάζει το ταβάνι, βλ. λ. [ταβάνι](#).
- το μετάξι θέλει τάξη κι άνθρωπο να το κοιτάξει, βλ. λ. [μετάξι](#).
- τον κοιτάζει μέσ' στα μάτια, βλ. λ. [μάτι](#).
- τον κοιτάζω απ' την κορφή μέχρι τα νύχια ή τον κοιτάζω απ' την κορφή ως τα νύχια, βλ. λ. κορφή.
- τον κοιτάζω κατάματα, βλ. λ. [κατάματα](#).
- τον κοιτάζω με μισό μάτι, βλ. λ. [μάτι](#).
- τον κοιτάζω σαν Θεό, βλ. λ. Θεός.
- τον κοιτάζω στα δόντια, βλ. λ. δόντι.
- τον κοιτάζω στα μάτια, βλ. λ. [μάτι](#).